

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1635. usque ad annum 1643

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1779

VD18 9011888X

§. 13. Scotorum rebellium animadversiones in librum Liturgiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67406](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67406)

„Religionis corruptæ. Adversus ejus- Sæc. XVII.
 „modi homines contestamur, & pro- A. C. 1641.
 „fitemur arma a nobis sumpta; justam-
 „que defensionem a nobis oppositam
 „eorum armis. Judicet justus Domi-
 „nus, cujus non ulterius opem posci-
 „mus, quam quatenus hæc a nobis
 „sunt sincero animi affectu allegata.
 „Faxit Deus, ut fratres hæc serio ani-
 „mo volent, eisque innocentia nostra
 „probetur, quam etiam apud suos
 „prædicent.,

His ita nequiter expositis, tandem
 hi Præcones a ceteris Calvinistis pete-
 bant, ut ipsis auxilio essent, eosque
 a prætenso discrimine eriperent.

§. XIII.

*Scotorum rebellium animadversiones
 in librum Liturgiæ.*

Quoniam vero non modo Catholici, Act. publ.
 sed etiam moderatiores Angli, & Ecccl. Scot.
 Calvinistæ Puritanis non raro exprobra-
 rent, quod ob novam Liturgiam, li-
 brumque Canonum, aliosque ritus,
 quos salva religione sua acceptare po-
 tuissent, immerito tot turbas excita-
 rint, universam Hierarchiam, & Epi-
 scopalem Ordinem everterint, ac de-
 nique Regem suum, eique addictos in-
 festis armis, calumniis, molestiis, in-
 juriis,

Sæc. XVII juriis, carceribus, mortisque suppliciiis
 A. C. 1641. infectati fuerint, hinc scriptum quod-

dam in vulgus sparsere, in quo causas,
 propter quas Liturgiam rejecerint,
 mordaci prorsus calamo exposuerunt:
 & quidem *primo* hunc librum se detestari aiebant, „quia obtruditur sine ullo
 „prævio Ecclesiæ hujus consensu & ap-
 „probatione in Synodo nationali, pe-
 „nes quam proprie hujus generis ne-
 „gotia definiuntur. *Secundo* quia legi-
 „timam & longo usu receptam cultus
 „divini externam formam prorsus abo-
 „let, ac in ejus locum substituit aliam
 „a Pontificiis mutuata, & ex Missali,
 „Ritualis, ac Breviario Romano defum-
 „ptam, quæ plurima superflua, ridicu-
 „la, ac superstitiosa continet, semina
 „etiam gravissimorum errorum ac ido-
 „latriæ, ac in multis Anglica Litu-
 „rgia deterior est. „

„Inter alia ridicula ac superstitiosa,
 „quæ a Pontificiis mutuatur, hæc sunt.
 „Nam *primo* Presbyteri tenentur matu-
 „tinas & vespertinas illas preces singu-
 „lis diebus publice vel privatim præ-
 „legere, pag. libri illius 7. Porro si
 „privatim & solus prælegat, quis usus
 „responsionum per populum? nisi forte
 „intelligendum sit, debere Presbyterum
 „sibi respondere nomine Ecclesiæ, quam
 „repræsentat: & sic preces hæc, cum
 „sint

„sint publica auctoritate institutæ, & Sæc. XVII.
 „prolatæ a publica persona, deputata A. C. 1641.
 „ab Ecclesia ad orandum nomine suo,
 „& hac intentione, ut expleat munus
 „suum: quid aliud erunt quam preces
 „illæ Papistarum publicæ, seu horæ
 „Canonicæ, quarum duæ ex septem
 „reponuntur? Vid. Bellarm. Tom. 4.
 „Controvers. Lib. I. De bonis operibus
 „in particulari, Cap. X. *Secundo.* Nul-
 „lus certus locus destinatur matutinis
 „& vespertinis precibus publicis; sed
 „remittitur arbitrio Episcopi, qui se-
 „dulo studebit templorum formam ad
 „tempora præcedentia revocare, hoc
 „est, quando Papismus regnabat, ad
 „similitudinem scilicet templi Salomo-
 „nis, divisi in porticum, navim & Sa-
 „crarium. *Tertio.* Quædam alta voce
 „a Presbytero proferenda sunt, alia
 „vero voce submissa; quæ forma Pon-
 „tificiis consueta est in mysterio Missæ;
 „preces etiam quædam, Confessio fidei
 „jubentur legi aut cani, cum tamen
 „in metrum non redigantur. *Quarto.*
 „Licet situs corporis indifferens sit, in
 „quibusdam tamen precibus indicitur,
 „ut genibus flexis precemur, in aliis
 „ut stemus, in aliis vero nullus om-
 „nino Corporis situs imperatur. Et
 „aliquando populus jubetur orare, non
 „Presbyter; & vice versa aliquando
 „popu-

Sæc. XVII. „populus jubetur comprecari cum Pres-
 A. C. 1641. „bytero, quandoque repetit, quando-
 „que respondet, & aliàs orationem in-
 „ter se dividunt: jubetur Presbyter ali-
 „quando faciem ad populum conver-
 „tere, aliquando vero avertit: stare,
 „cum legitur Evangelium, sedere cum
 „prælegitur Epistola, genuflectere, cum
 „Decalogus. Quam frequentem oportet
 „esse libri revolutionem a Psalmis
 „ad collectas, ab iis ad hymnos, inde
 „ad Psalmos, ad lectiones, ad Lyta-
 „niam. Quinto. Exotica prorsus phra-
 „seologia Papismum redolet; etenim
 „plurimas habet voces Scotis penitus
 „barbaras, [a Romanis Sacris omnes
 „mutuatas: v. gr. *Matutinas, vespertinas,*
Adventum, Epiphaniam, Septuagesimam,
Sexagesimam, Quinquagesimam,
Dominicam Rogationis, loci Ordinarium,
Collectas, Lytanas, Venite, te Deum,
Benedictus, Magnificat; nunc dimittis,
Sabbatum, Cantate, Dies cinerum, ob-
lationes, antiphonas, puerperarum purifi-
cationem, Actorum Apostolicorum, &
Prophetarum V. T. Quædam capita dic-
cuntur Epistolæ, offertorium, Annuntia-
tio Dominæ nostræ, officiare, Corporale,
utraque species &c. Insolitæ & exotice
 „hæ voces, quibus perstringuntur po-
 „puli aures, metus haud injusti ansam
 „præbent, ne sub Latinorum illorum
 „ver-

Sæc. XVII.
A. C. 1641.

„verborum involucro lateant etiam Sa-
 „cra Latina. *Sexto.* In Calendario
 „Sanctorum numero adscribuntur qui-
 „dam: qui tamen an *atri* fuerint an
 „albi, ignorantur, v. g. *Lucianus, Rex*
David, Kinligernus, Fabianus, Agnete,
Vincentius, Blasius, Valentinus, Colman-
nus, Patritius Episcopus, Guthertus,
Benedictus, Gilbertus, Servius, S. Gre-
gorius, Dunstanus, Suithinus, Nomen
Jesu, Ægidius, Ninianus, Adamannus,
Sapientia, Crispinus, Hugo Episcopus,
Sylvester &c. *Septimo,* Confessio pec-
 „catorum & absolutio ante orationem
 „prælegi jubetur, pag. 25. quasi vero
 „confessio non esset precatio, & in ea
 „multa a Domino non peterentur.
 „*Octavo.* Verba illa conclusoria oratio-
 „nis Dominicæ, quia tuum est regnum
 „&c. aliquando omitti jubentur, ali-
 „quando recitari; & cui bono? *Nono.*
 „*Singulis diebus Te Deum laudamus* præ-
 „legi aut cani jubetur, quasi hymnus
 „ille, ab hominibus compositus, Psal-
 „mis omnibus, a Spiritu Sancto dicta-
 „tis sanctior esset. *Decimo.* Presbyter,
 „Clerici, & populus alta voce simul
 „omnes repetant orationem *Dominicam,*
 „pag. 42. quam hoc confusum, & an
 „non Presbyteri sint ex Clero? *Un-*
 „*decimo.* In *Lytania,* complurima no-
 „mina & titulos Deo adscribunt, &
 „mul-

Sæc. XVII. „multoties unam eandemque oratio-
 A. C. 1641. „nem repetunt, *œtius libera nos Domine,*
 „& vicies & bis *te rogamus audi nos.*
 „Presbyter designat solum mala, quæ
 „populus orando petit. *Duodecimo.* Per
 „mysterium sanctæ Incarnationis, Na-
 „tivitatis, Circumcisionis, Baptismi,
 „jejunii & tentationis tuæ, per ago-
 „nem & sanguineum sudorem, per
 „crucem & passionem, per pretiosam
 „mortem & sepulturam, per gloriosam
 „Resurrectionem, & Ascensionem tuam
 „in Cælum, libera nos Domine; quid
 „hoc est aliud, quam mera adjuratio?
 „*Decimo tertio.* Post 44. orationes, inter
 „quas una est oratio Dominica, dicunt,
 „precemur, quasi præcedentia omnia
 „in orationum censu non veniant. *De-*
 „*cimo quarto.* Observandum, quod in
 „lectionibus S. Cœnæ destinatis Epi-
 „stola ponatur ante Evangelium, quod
 „gratiæ non referantur Deo post lectio-
 „nem Epistolæ, cum tamen sollicite
 „cautum sit, ut Evangelii lectionem
 „clauderet semper doxologia. *Decimo*
 „*quinto.* Dicitur, Innocentes illos In-
 „fantes, ab Herode crudeliter necatos,
 „testes fuisse Christi, seu Martyres, &
 „Dei laudes expressisse non loquendo,
 „sed moriendo. Ubi varia sese produnt,
 „tum quod infantes illi sine ulla expli-
 „catione dicantur Innocentes, quod
 „Pela-

„Pelagianismum redolet: & quod om- Sæc. XVII.
 „nes in genere testes seu Martyres A. C. 1641.
 „Christi dicantur; cum tamen nec ha-

„bitu nec actu martyres dici possint:
 „non habitu seu animi resolutione,
 „multo minus actu; cum nec pro fide,
 „quam ignorarunt, nec in fide omnes
 „mortui vere & firmiter dici possint.

„*Decimo sexto.* In Collectis tertiæ &
 „quartæ Dominicæ post Epiphaniam, &
 „in Septuagesima prælegitur depreca-
 „tio quorundam periculorum, quasi
 „dies illi magis fatales essent aliis.

„*Decimo septimo.* In collecta tertiæ Do-
 „minicæ Quadragesimæ petitur tutela
 „contra hostes, quasi dies illa huic pe-
 „riculo magis subjiceretur aliis, aut
 „quasi preces illo die prælectæ ad ma-
 „lum illud præcavendum sufficerent.

„*Decimo octavo.* Dies Passionis tres ha-
 „bet collectas, cum alii unam, alii
 „vero nullam prorsus habeant. *Deci-*

„*mo nono.* In collecta duodecimæ Do-
 „minicæ post Trinitatem petitur, ut ea
 „largiri velit Deus, quæ precibus ro-
 „gare non audemus: an hæc est Chri-
 „stianorum *πληροφορία*? *Vigesimo.* No-

„tandum, omnes fere collectas de ver-
 „bo ad verbum translatas esse ex Mis-
 „sali Romano. *Vigesimo primo.* In ru-
 „brica S. Cœnæ præfixa, sacra mensa
 „instrui jubetur tapete, & mundo pan-

Sæc. XVII. „no lineo, & aliis decoris utensilibus;
A. C. 1641. „in quorum numero quin veniant su-
 „perstitiosa illa omnia, quibus altaria
 „sua ornant Papistæ, vid. *Crux, can-*
 „*delæ, phylacteria, substratoria*, quid im-
 „pediet? præsertim cum hæc sibi di-
 „splicere nullibi ostenderit libri hujus
 „Architecti. *Vigesimo secundo.* Jubetur
 „Presbyter officiatorus stare ad Septen-
 „trionalem altaris partem seu latus,
 „quem vestitu missatico indui oportet,
 „bit, si ita Episcopis visum fuerit: nam
 „Anno 1633. nihil ad summam dili-
 „gentiam reliqui fecerunt, ut Regi Se-
 „renissimo concederetur facultas, quem
 „vellet Pastoribus habitum in sacris im-
 „perandi. *Vigesimo tertio.* Post repeti-
 „tam Orationem Dominicam jubetur
 „Presbyter facie ad populum conversa
 „clare & distincte recitare Decalogum;
 „& populus jubetur sese interea in ge-
 „nua provolvere: unde satis innuitur,
 „aversa a populo facie recitandam esse
 „a Presbytero orationem Dominicam,
 „& submissa etiam voce; quærendum
 „porro, cur populo genuflectendum
 „sit, dum prælegitur Decalogus, &
 „idem situs corporis non urgeatur, dum
 „precatio Dominica recitatur? *Vige-*
 „*simo quarto.* Ecclesiæ æconomo vel
 „Diacono mandatur, ut pelvim cum
 „fidelis populi oblationibus summa cum
 „revere-

„reverentia Presbytero officianti offe- Sæc. XVII.
 „rat, qui eandem submissa genuflexio- A. C. 1641.
 „ne altari imponet, ac Domino offe-
 „ret. Ubi latet (1.) judaismus, dum
 „Deus præsens supponitur magis in al-
 „tari ante consecratam Eucharistiam,
 „quam alibi, quod commentum ne-
 „queunt vel ipsi Pontificii deglutire.
 „(2.) Papismus, tum dum populi ob-
 „latio præcedit sacrificium, tum dum
 „duæ oblationes statuuntur; altera pe-
 „cuniæ, altera panis & vini. *Vigesi-*
 „*mo quinto.* Sæpius imperatur genu-
 „flexio, cum nullibi tamen reperitur
 „mandatum præparationis seriæ ante
 „communione & spiritualis ac interni
 „cultus in ipso actu. *Vigesimo sexto.*
 „Permittitur uti pane illo azymo ro-
 „tundo, hostias nummularias vocant
 „alii. *Vigesimo septimo.* Jubetur Pres-
 „byter pro Rege orans stare, duæ item
 „ponuntur orationes pro Rege, nulla
 „pro Regina & regis Liberis. *Vigesi-*
 „*mo octavo.* Festos dies septimanæ sub-
 „sequentis inter celebrandam Cœnam
 „significet Presbyter. *Vigesimo nono.*
 „Si infrequentius aut negligentius ad
 „Communione accesserit populus,
 „inter ipsa Cœnæ sacra ad Commu-
 „nionem eundem hortari jubetur Pres-
 „byter: Porro cum eum certiozem fe-
 „cerit populus de accessu suo, uti in
 „alia

Sæc. XVII. „alia rubrica tenentur, quo fine adhi-
 A. C. 1641. „betur hæc adhortatio? Quodsi nomi-
 „na sua communicaturi non designarint,
 „neque iis statutum fuisset communi-
 „care, nisi forte per eam adhortationem
 „animi propositum mutaverint, an sta-
 „tim admittit Presbyter, etiamsi de
 „scandalis Ecclesiæ non satisfecerint?
 „& si tunc admittantur, an licebit cen-
 „suram illam illius scandali nomine
 „postea illis infligere? *Trigesimo*. Qui-
 „dam dies sacri proprias præfationes
 „habent, quidam non, & quare? *Tri-
 „gesimo primo*. Mandatur Presbytero
 „officianti stare, non genuflectere, cum
 „orationem consecrationis recitat: &
 „in eo loco consistere, quo facilius &
 „majori cum decore utraque manu uti
 „possit, cum interim solus ad altare
 „stet. pag 207. Quærendum merito,
 „quid illud sibi velit: ut utraque ma-
 „nu uti, vel utramque exercere possit?
 „an ut imagines crucis in aere formet?
 „an ut patenam & calicem in altum
 „elevant? & an non diserte rubrica hac
 „statutum sit, ut ad occidentalem alta-
 „ris partem consistat, facie a populo a-
 „versa, & ad orientem conversa? De-
 „liramenta & nugæ theatricæ sacro-
 „sanctam Domini cœnam in comœdiam
 „transmutant, & Dei cultum infide-
 „lium ludibrio ac piorum dolori expo-
 „nunt.

„nunt. *Trigesimo secundo.* In oratione Sæc. XVII.
 „consecratoria verba institutionis per A. C. 1641.
 „modum orationis ad Deum dirigun-
 „tur, non ad populum, prout consti-
 „tuit Christus. *Trigesimo tertio.* Licet
 „liturgia cœnæ ab oratione Dominica
 „inceperit, nunc tamen post oblatum
 „Christum pag. 209. repetitur, præmis-
 „sa & notabili hac clausula, audemus di-
 „cere, qua innuitur absque confidentia
 „prius prolatam fuisse, quia scilicet non-
 „dum oblatus fuit Christus; nugæ me-
 „ræ papales. *Trigesimo quarto.* Jube-
 „tur Presbyter pecuniam oblatam di-
 „videre, & semissem sibi sumere, ut
 „esca scilicet hac facilius capiatur, &
 „hamum opertum deglutiat. *Trigesi-*
 „*mo quinto.* Dicitur expedire, ut lingua
 „Anglica celebretur baptismus, & cur
 „idem non notatur in reliquis cultus
 „divini partibus? & an non alicubi in
 „Regno Scotiæ magis expediat sacra
 „omnia celebrare lingua Hibernica,
 „quæ sola multis cognita est? *Trigesi-*
 „*mo sexto.* Dicitur, veteres baptismum
 „administralle tantum in Paschate &
 „Pentecoste, & consuetudinem hanc
 „imitandam nobis esse, quam prope
 „fieri possit, licet in solidum revocan-
 „da non sit, pag. 215. Quærendum,
 „cur hic facta mentio vetustæ illius con-
 „suetudinis? an ut ostendatur, Patres
 L 1 3 „non

Sæc. XVII. „non judicasse baptismum simpliciter
A. C. 1641. „esse necessarium? quod libri hujus
 „authoribus in mentem venire non
 „potest, quandoquidem satis diserte
 „postea affirmant baptismi necessitatem:
 „an vero ut patres illi accusentur de-
 „sidiæ & negligentiae salutis infantium?
 „sed cur quæso tum monent patrum
 „vestigia, quam presse fieri poterit, pre-
 „menda esse? turpe est Doctori, &c.
 „*Trigesimo septimo.* in celebratione ba-
 „ptismi pag. 215. Susceptores, non
 „vero parentes, monentur, ut fonti ad-
 „sint: & miris elogiis fontis illius ba-
 „ptismalis sanctitas celebratur: quæ
 „quæso major efficacia fontis quam
 „pelvis? *Trigesimo octavo.* Licet curato
 „significatum sit infantem esse baptizan-
 „dum, rogare tamen debet, an hacte-
 „nus baptizatus fuerit? *Trigesimo nono.*
 „Fontis baptismalis peculiaris institui-
 „tur consecratio, & singulis mensibus
 „mutanda est bis aqua, & consecran-
 „da, pag. 216. *Quadragesimo.* Ad imi-
 „tationem veterum, qui adultioribus
 „baptizandis interrogata quædam pro-
 „posuerunt ante baptismum, videlicet:
 „an credis? an renuntias diabolo, &
 „omnibus operibus ejus, ac inani pom-
 „pæ mundanæ? an baptizari vis? &c.
 „Eadem interrogata infantibus hic sa-
 „tis ridicula proponuntur, quorum vice
 „re-

„respondere iubentur susceptores: Ego Sæc. XVII.
 „credo firmiter, volo baptizari, &c. A.C. 1641.
 „*Quadragesimo primo.* Susceptores, non
 „vero parentes, tenentur infantem in
 „fide instituere. *Quadragesimo secundo.*
 „Dicitur, duo in baptizandis requisita
 „esse, pœnitentiam & fidem: quæ
 „præstant infantes per susceptores suos:
 „an hæc satis sana? Nam cum bapti-
 „zantur infantes, quia in fœdere sunt,
 „quo Dominus promisit se fore Deum
 „parentibus & femini eorum, & infan-
 „tes non sunt susceptorum seu patrinor-
 „um semen & liberi, quomodo pote-
 „rit susceptorum illorum fides & pœni-
 „tentia infantibus illis prodesse? *Qua-*
 „*dragesimo tertio.* In liturgia matrimonii
 „pag. 242. In peragendis matrimonii
 „sacris sponsus annulum habet, quem
 „sponsæ non tradet, priusquam Pres-
 „byteri libro imponatur: hoc scilicet
 „supplet vicem Pontificiæ benedictionis
 „per aquam lustralem. Annulum hunc
 „presbyter tradit sponso, qui digitum
 „annularem seu medicinalem sinistrae
 „manus sponsæ eo exornabit: dicens:
 „Ego te hoc annulo spondeo, & cor-
 „pore meo colo, vel adoro, vel hono-
 „ro; nam verbum illud, quo utuntur:
 „*Worshippe*, in sacris adorare vel colere
 „significat, *Quadragesimo quinto.* In or-
 „dine visitationis infirmorum, pag. 249.

Sæc. XVII. „Una & eadem oratio præscribitur in
 A. C. 1641. „omnium ægrotorum usum, eadem ex-
 „hortationes & consolationes absque
 „ulla variatione. *Quadragesimo sexto.*
 „In liturgia sepulturæ perlegitur, præ-
 „catur, canitur. *Quadragesimo septimo.*
 „Puerperarum purificatio judaismum
 „redolet, &c. „

„Inter semina errorum, quæ disper-
 „sa latent, sunt. 1. Quod libri Apo-
 „cryphi V. T. partes dicantur, pag.
 „11. & quod libri quidam ac capita
 „Canonicæ Scripturæ dicantur minus
 „conferre ad ædificationem, & melius
 „omitti posse, quam Apocryphorum ca-
 „pita, quæ prælegi mandantur. Plu-
 „rimum etiam Canonicæ Scripturæ
 „nunquam publice prælegitur, ut Can-
 „ticum Canticorum, & universa Apo-
 „calypsis; duobus tantum capitibus ex-
 „ceptis, & parte capituli decimi no-
 „ni; An non ortus inde error Ponti-
 „ficiorum, quo Apocryphi Libri statuun-
 „tur esse Canonici, ex eo, quod in
 „Ecclesia legerentur? 2. Observatio
 „festorum sanctis dicaturum, pag. 31.
 „& Angelis: imo plures statuuntur dies
 „sancti, quam Dominus in lege veteri
 „determinavit judæis: An non hinc
 „succrevit Sanctorum cultus religiosus
 „apud Pontificios? 3. Devicta mortis
 „acerbitate, aperuisti Regnum Cælo-
 „rum

rum omnibus credentibus, pag. 38. Sæc. XVII.
 „& in Epistola prælegenda ad Vesp- A. C. 1641.
 „ram Paschatis applicatur, 1. Petr. 3.
 „v. 17. An non sapiunt hæc limbum
 „Patriarcharum? 4. In ordine sepul-
 „turæ pag. 262. orant, ut nos una cum
 „fratre demortuo, & aliis omnibus in
 „vera fide & confessione nominis tui
 „vita defunctis, consequamur perfectam
 „absolutionem, & consummata corpo-
 „ris & animæ benedictione fruamur.
 „Nonne facile hinc pullulabit precatio
 „pro mortuis? 5. A scortatione & om-
 „nibus mortalibus peccatis libera nos
 „Domine. Disserta hic est distinctio
 „peccatorum inter mortalia & venialia.
 „6. Recurrente Nativitatis Christi festo,
 „orantes dicunt, hodie natus est filius:
 „unde sequitur, toties natum fuisse
 „Christum, quoties anni a Nativitate
 „numerantur, hoc est, 1637. Aut si
 „per diem illum intelligant mensis, non
 „anni diem, oratio illa non erit ex fi-
 „de: nam ex quo sacræ Scripturæ fun-
 „damento colligi poterit, illo mense
 „natum fuisse Christum? Idem etiam
 „de Circumcisione, Epiphaniis & aliis
 „festis. 7. In collecta tertiæ Domi-
 „nicæ post Pascha dicitur, Deum om-
 „nibus in errore versantibus veritatis
 „suzæ lucem monstrare, quod adversa-
 „tur Psalm. 147. v. 19. 20. Indicat
 „verba

L15

Sæc. XVII. „verba sua Jacobo, statuta sua Israeli:
A. C. 1641. „Non fecit ita ulli genti, ideoque jura
 „ista non noverunt. 8. In Collecta ad
 „festum S. Michaelis, Michael ille An-
 „gelorum Princeps. Apoc. 12. 7. refer-
 „tur inter Angelos creatos, cum ta-
 „men sit Jesus Christus. 9. In rubri-
 „ca ante communionem præparatio in
 „eo sita esse videtur, ut communicari
 „vespera præcedenti omnia sua Pres-
 „bytero significant, aut eo ipso mane,
 „quando administratur S. Cæna: licet
 „tamen impossibile sit Pastori de vita &
 „moribus communicatorum inquisi-
 „tionem instituere, aut tam subito scan-
 „dala & controversias ac rixas compo-
 „nere. 10. Eadem rubrica flagrantis
 „scandali reus admittitur ad S. Cœ-
 „nam, modo apud se statuat, & pro-
 „sitateatur, se postea satisfacturum, an
 „non Christi instituto directe hoc ad-
 „versatur, jubentis, prius convenien-
 „dum esse fratrem læsum, & illi re-
 „conciliandum esse? 11. Sicuti liber
 „hic omni prorsus autoritate Eccle-
 „siastica destituitur, sic pag. 20. jubet
 „Homilias publica autoritate compo-
 „nendas recipere: unde sequitur, verbi
 „prædicationem & preces ab illa pu-
 „blica autoritate civili in univèrsam
 „dependere, & in omnibus Religionis
 „negotiiis Ecclesiam hanc ad cæcam
 „obe-

„obedientiam adstringi, ac fundamen- Sæc. XVII.
 „tum fidei esse edictum ab Aula procu- A. C. 1641.
 „ratum, aut procurandum. 12. Ora-
 „tio Offertorii contradicit titulo præ-
 „fixo, qui sic se habet: Oremus pro
 „universa Christi Ecclesia, hic in ter-
 „ris militante. In oratione vero est
 „commemoratio mortuorum, & restri-
 „ctio Nomenclaturæ Sanctorum ad eos,
 „qui gloria nunc fruuntur. Atque sic
 „via sternitur Sanctorum Canonizatio-
 „ni & invocationi: Adde, quod ibidem
 „preces fiant pro mortuis, qui vitæ
 „luzæ cursum in fide transegerant, &
 „nunc a laboribus suis quiescunt, quo
 „modo optime describi animas in pur-
 „gatorio, fatetur Bellarminus. 13. Au-
 „ricularis Confessio obtruditur Con-
 „scientiis populi; pag. 204. & absolu-
 „tio differte offertur. 14. Modo tres
 „aut quatuor adsint, celebrari poterit
 „communio; pag. 214. qui fortasse e-
 „runt Diaconus, Subdiaconus & Cle-
 „ricus, licet nullus ex populo adfuerit:
 „quid quæso magis refert privatam Pon-
 „tificiorum Missam? 15. Ibidem impe-
 „ratur, ut omnes ter accedant ad com-
 „munionem annuatim præsertim vero
 „in Paschate. Judaicum hoc est, ne-
 „que legitur, Christum alligasse Sacra-
 „mentum hoc cuivis speciali tempori;
 „sed dixit, hoc facite, quoties ederi-
 „tis,

Sæc. XVII. „tis, &c. 16. Ut persuadeant populo
 „A. C. 1641. „necessitatem Baptismi, pag. 216. ci-
 „tant verba illa Christi: nisi quis rena-
 „tus fuerit ex aqua & spiritu, &c. Quæ
 „tamen de Baptismo aquæ non intelli-
 „genda sunt: & ibidem dicitur, Do-
 „minum sanctificasse fontem, prorsus li-
 „ne ullo Scripturæ testimonio. 17. In
 „Exhortatione post consignationem cru-
 „cis in baptismo, fundamentum hoc
 „ut indubitatum ponitur, omnes bapti-
 „zatos esse regeneratos, & pag. 224.
 „infantes baptizatos omnia habere,
 „quæ ad salutem necessaria sunt; quod
 „eorum est axioma, qui totalem & fi-
 „nalem vere Sanctorum Apostasiam
 „tuentur. 18. Interrogata ad privati
 „baptismi examinationem proposita,
 „pag. 223. præsupponunt, eos bap-
 „tizare posse, qui tum formam tum ma-
 „teriam baptismi prorsus ignorant. 19.
 „Dicitur pag. 231. Christum redemisse
 „me & totum genus humanum, quæ
 „phrasis cum nullibi per totum librum
 „commoda aliqua explicatione lenia-
 „tur, universali redemptioni tam re-
 „proborum quam electorum viam præ-
 „struit. 20. Dicitur pag. 235. Duo
 „esse sacramenta in genere necessaria
 „ad salutem; quo innuitur; alia esse
 „licet minus necessaria, & in horum
 „numero postea ostenditur collocari Or-
 „dinem

„dinem, Matrimonium, Pœnitentiam, Sæc. XVII.
 „& confirmationem. 21. Internæ par- A. C. 1641.
 „tes Sacramenti S. Cœnæ dicuntur,
 „pag. 236. esse corpus & sanguis Christi,
 „quæ vere sumuntur in S. Cœna, ne-
 „que ullibi in Liturgia Eucharistiæ,
 „seu in Catechismo ulla vocabula ex-
 „tant, quibus phrasis hæc explicetur,
 „aut a commento transsubstantiationis
 „distinguat. 22. Confirmatio p. 237.
 „238. secundum definitionem Sacra-
 „menti in Catechismo inserto proposi-
 „tam erit Sacramentum; videlicet ex-
 „ternum & visibile signum internæ &
 „spiritualis gratiæ in nos collatæ, in-
 „stitutum a Christo ut medium, quo
 „gratia recipitur, & arrha, qua de ea-
 „dem gratia certi reddamur. Atque
 „hic & signum externum & visibile,
 „manuum impositio per Episcopum, qui
 „solus confirmare potest: Gratia inter-
 „na & spiritualis est defensio & vis con-
 „tra omnes insultus diaboli, peccati
 „& mundi, & in precatiuncula post im-
 „positas manus dicit Episcopus: Sup-
 „plices tibi preces fundimus pro his
 „pueris, super quos ad exemplum A-
 „postolorum tuorum manus imposui-
 „mus, ut certiores eos hoc signo red-
 „deremus tuæ in ipsos benignæ volun-
 „tatis: unde sequitur, impositionem
 „manuum Episcopi esse signum obsigna-
 „te-

Sæc. XVII. „torium, & medium, per quod gratia
 A. C. 1641. „confertur. Adde, quod ratione Mi-
 „nistri, qui est solus Episcopus, duo-
 „bus genuinis Sacramentis præferatur,
 „& sæpius necessaria dicitur hæc Con-
 „firmatio: quid hæc a Pontificiis disse-
 „runt? 23. Matrimonium etiam tacite
 „inter Sacramenta numerari quid ve-
 „tet? nam annulus contactu libri Pres-
 „byteri sanctificatus sacrum erit gratiæ
 „Symbolum, significans, vivendum
 „esse matrimonio conjunctis in mutuo
 „amore & pace, & juxta præcepta
 „Christi. 24. In celebratione Matri-
 „monii, pag. 242. Sponsus a Presby-
 „tero instituitur dicere sponsæ: bono-
 „rum omnium meorum te participem
 „facio, seu omnibus meis fortunæ bo-
 „nis te amplifico, in nomine Patris, fi-
 „lii, & Spiritus Sancti, quibus verbis
 „tenetur maritus bona omnia sua mobi-
 „lia & immobilia sponsæ communicare,
 „nisi perjurus esse velit, ac sacrosancto
 „Dei nomine abuti. 25. In ordine vi-
 „sitationis infirmorum, pag. 253. ægro-
 „tus jubetur coram Presbytero parti-
 „culari peccatorum confessionem e-
 „dere, de quibus a Presbytero abfol-
 „vetur, quam hoc inclinat ad auricu-
 „larem confessionem? 26. Grassante
 „peste, aut quovis alio morbo conta-
 „gioso, permittitur ministro S. Cœnam
 „cum

„cum solo ægroto celebrare, & sic cum Sæc. XVII.
 „uno ægroto: cur non cum uno quovis A. C. 1641.
 „alio? 27. Dicitur, pag. 267. In pri-
 „mitiva Ecclesia piam fuisse disciplinam,
 „ut initio quadragesimæ manifesti pec-
 „catores ad publicam pœnitentiam co-
 „gerentur, eosque humiliter se submi-
 „sisse, se ad subeundam in hoc mundo
 „pœnam, qua eorum animæ salvæ fie-
 „rent in die Domini: in cuius locum,
 „donec eadem disciplina restitui possit,
 „(quod maxime optandum est) visum
 „est, ut hoc tempore coram vobis le-
 „gerentur generales maledictionis Dei
 „sententiæ adversus impœnitentes pec-
 „catores: quid hoc aliud est, quam
 „optare, ut opera pœnalia satisfactio-
 „num restituerentur? & falsum est, ul-
 „lam talem fuisse in primitiva Ecclesia
 „consuetudinem, nisi forte corruptam
 „Ecclesiam Romanam eo elogio coho-
 „nestare velis. Nonne vel hoc satis
 „indicabit, authores hujus libri ad Ec-
 „clesiam præsentem Romanam in-
 „clinare? „

„Semina etiam idololatriæ libro
 „hoc continentur. Nam i. Calenda-
 „rium Catalogum habet quorundam
 „virorum & foeminarum, quos speciali
 „ratione ad Sanctorum honorem eve-
 „hit, quid hoc aliud est quam Sancto-
 „rum Canonizatio, quæ Sanctorum
 „invo-

Sæc. XVII. „invocationi viam sternit? 2. Eodem
 A. C. 1641. „collimat Dedicatio dierum in honorem
 „Sanctorum, quæ ab hac Ecclesia sem-
 „per post reformationem iudicata fuit
 „Idololatria Papistica. 3. Beata Vir-
 „go Maria vocatur Domina nostra,
 „pag. 14. 4. In oratione consecratio-
 „nis elementorum S. Cœnæ sic habe-
 „tur; Benedic & sanctifica verbo
 „tuo, & sancto Spiritu has tuas crea-
 „turas panis & vini, ut sint nobis cor-
 „pus & sanguis dilecti filii tui: quæ
 „sunt formalia verba Canonis Missæ
 „pro transubstantiatione. Dicit qui-
 „dem Apostolus, creaturas sanctificari
 „Dei verbo & precibus; sed an un-
 „quam auditum, res spiritualis gratiæ
 „incapaces sanctificari per Spiritum?
 „Interim libri hujus architecti satis sen-
 „sum suum prodiderunt, videlicet, ut
 „Deus omnipotentia sui spiritus mira-
 „culose efficere velit, ut panis ille &
 „vinum mutetur in verum corpus &
 „sanguinem Christi. Nam sanctificatio
 „hæc, quæ verbis illis petitur, est mu-
 „tatio quædam, eaque vel sacramenta-
 „lis, vel spiritualis, vel per transub-
 „stantiationem. Non est sacramenta-
 „lis, quia tum non opus esset aliis ver-
 „bis, quam institutionis Christi: neque
 „spiritualis, nam sic potius cum An-
 „glica liturgia dicendum esset: Sancti-
 „ficato

„ficato nos verbo tuo & spiritu, ut par-
 „ticipes esse possimus corporis & san- Sæc. XVII.
 „guinis Christi. Restat itaque, intel- A. C. 1641.
 „ligenda esse de mutatione per trans-
 „substantiationem: & in hunc finem
 „mentionem facit liber *corporalis*, qua
 „voce notandum est, quod non utan-
 „tur, nisi post consecrationem. 5. In
 „margine ponitur p. 208. cum ad ver-
 „ba illa institutionis, accepit panem &c.
 „presbyter officiatorus devenerit, su-
 „met tum patenam in manus. Et in
 „missali Romano sic habetur: Dum re-
 „petit Sacerdos: hoc est enim corpus
 „meum, hostiam supra caput elevet,
 „ut ab omnibus conspici & adorari
 „possit. Neque dubitandum, quin idem
 „hic sit sensus, præsertim si locus & si-
 „tus Presbyteri & populi attente con-
 „sideretur; nam Presbyter a populo
 „longe remotus ad occidentalem Alta-
 „ris partem facie a populo averfa stat,
 „& populus extra sacrarii cancellos in
 „genua provolvitur: quare necesse est,
 „ut patenam & calicem in altum elevet,
 „si a populo conspici velit; alioqui fru-
 „stra species (ut hic liber loquitur) in
 „manus fumeret. Adde, quod ab hoc
 „Presbyteri & populi situ sequatur, ut
 „rumque facie ad orientem conversa
 „precari. Vah! quam subdole subrepat
 „Idololatria. 6. Pontificii duplicem
Hist. Eccles. Tom. LX. M m ha-

Sæc. XVII. „habent in Missa oblationem, alteram
 A. C. 1641. „præparatoriam, panis & vini conse-
 „crandi, alteram hostiæ post consecra-
 „tionem: utramque hic liber continet.
 „Prior est in offertorio disserte: secun-
 „da in memoriali oblationis post ora-
 „tionem consecrationis; nam præter-
 „quam quod titulus ipse illud clamat,
 „verba etiam memorialis satis demon-
 „strant: & licet mentionem faciat Sa-
 „crificii laudis, seu gratiarum actionis,
 „non tamen per vocem illam intelligi
 „debet spirituale aliquod sacrificium,
 „quod in laude & gratiarum actione
 „conficit; sed corporis Christi sacrifi-
 „cium, sic dictum, quia per illud Deus
 „laudatur, Bellarmino interprete de
 „Missa, Lib. 2. cap. 21. 7. Licet Pres-
 „byter ante consecrationem steterit,
 „nunc tamen peracta consecratione ge-
 „nuslectit: & pag. 104. dicit, come-
 „sam esse Christi carnem, & ebibitum
 „sanguinem, ac precatur, ut corpora
 „nostra per ejus corpus mundentur,
 „ac animæ in sanguine ejus laventur;
 „phrases admodum crassæ sunt hæ,
 „cum tam crude sine ulla omnino ex-
 „plicatione aut distinctione a Pontificiis
 „erroribus proponantur. 8. Episcopus
 „aut Presbyter officians jubetur in utra-
 „que specie Communionem primum
 „recipere, priusquam populo tradat,
 „pag.

„pag. 210. ubi primum, Papisimum re- Sæc. XVII.

„dolet vox species; quasi elementorum A. C. 1641.

„materia, panis videlicet & vini, vere

„non manerent post Consecrationem.

„2. Videtur etiam redolere consumptio-

„nem sacrificii, in qua formam ejus

„poni contendit Bellarminus, de Mis-

„sa Lib. 1. cap. 22. nam hic peragitur

„sacrificium, & a Presbytero consumi-

„tur, priusquam admittatur populus.

„9. In Liturgia Baptismi infans bap-
 „tatus cruce signatur; nonne hoc est

„additamentum mere humanum, &

„ritus Symbolicus, nullo Christi man-

„dato institutis ejus superadditus? Se-

„men etiam est horrendæ idololatriæ

„inter Pontificios, quam Ecclesia hæc

„hoc nomine expresse abjuravit. 10.

„Qui matrimonii vinculo junguntur,

„jubentur pag. 244. genuflectere co-

„ram mensa seu Altari Dominico; quid,

„quæso, hoc aliud est, quam quod in

„solemnibus matrimonii jubet rituale

„Romanum? „

„Denique hic liber nobis obtrusus in

„multis Anglica liturgia pejor & cor-

„ruptior est, Nam. 1. multo plures

„sancti in Calendario nostro ponuntur,

„quam in Anglico. 2. Ante commu-

„nionem Anglicus hortatur omnes præ-

„sentes, ut pauperum memores sint.

„Cujus exhortationis loco quasdam ex

„offer-

M m 2

Sæc. XVII. „offertorio Romano depromptas reci-
 A. C. 1641. „tari jubet noster. 3. Licet quædam
 „sint in Anglico sententiæ, quibus ad
 „Eleemosynam excitetur populus, om-
 „nes tamen sunt ex N. T. fere desum-
 „ptæ, & de Eleemosyna tantum lo-
 „quuntur, ita ut nihil periculi sit, ne
 „ad alienam oblationem detorqueantur;
 „noster vero multas profert V. T. Sen-
 „tentias, quæ tantum intelliguntur de
 „sacrificiis & oblationibus Leviticis. 4.
 „In Anglico jubetur populus precari,
 „ut Deus eleemosynam hanc sui populi
 „sibi acceptam esse velit; &c. Noster
 „vero superaddit gratiarum actionem
 „pro iis, qui in fide mortui sunt, &c.
 „Et sic magis accedit ad missam Pon-
 „tificiam, prout supra observatum.
 „5. In Anglico mensa Dominica in me-
 „dio navis templi aut sacrarii ponitur:
 „noster vero jubet locari situ altaribus
 „consueto, intra sacrarii cancellos, qui-
 „bus removetur populus, ita ut orien-
 „talis ejus pars sacrarii extrema con-
 „tingat. 6. In Anglicana liturgia post
 „orationem consecrationis elemento-
 „rum S. Coenæ, jubetur Presbyter com-
 „municare, & populo statim tradere:
 „at in hac nostra post orationem con-
 „secrationis (longe diversam ab An-
 „glica) secundæ oblationis oratio se-
 „quitur ad ideam Missæ. 7. In An-
 „glica

Sæc. XVII.
A. C. 1641.

„g ica Presbyter panem populo tradens
 „jubetur dicere: Accipe, & ede in me-
 „moriã, quod Christus pro te mor-
 „tuus sit, fide illum edito in corde tuo
 „cum gratiarum actione; quæ aurea
 „sententia, transsubstantiationis jugu-
 „lum secans, hic in nostra prorsus o-
 „mittitur, quia scilicet in canone Mis-
 „sæ non existat: idem observandum e-
 „tiam in traditione poculi. Liturgia
 „Anglica habet: *Bibe hoc in memoriã*
 „*sanguinis Christi pro te effusi, & gratias*
 „*agito:* quæ verba in nostra non repe-
 „riuntur, quia non in Missa Romana.
 „8. Anglica jubet elementa tradi in
 „manus populi, nostra illud delet: &
 „sic quid vetabit, quin communican-
 „tium ori ingerantur? 9. Anglica ju-
 „bet utrumque elementum in populi
 „manus tradi; nostra vero nihil prorsus
 „loquitur de utriusque elementi tradi-
 „tione, contenta dixisse, populus suo
 „ordine communicet: hoc est, remo-
 „veri oportet laicos ut vulgus profa-
 „num extra sacrarium, ea de causa
 „cancellis septum; ac quid si innuatur
 „aliud esse ordinem populi communi-
 „catur a Clericis non solum ratione
 „loci, sed ratione communicationis sub
 „utraque specie, ut Pontificii loquun-
 „tur. Non sine causa tale quid pro-
 „positum fuisse libri nostri architectis
 M m 3 „su-

Sæc. XVII. „susplicamur; nam differte hactenus
 A. C. 1641. „declararunt, fundamentum nullum
 „esse in S. Scriptura, quo superstrui
 „possit participatio in Coena Domini sub
 „utraque specie: ad traditionem refer-
 „tur ab Elisensi Episcopo Whito, libro
 „nuper impresso de Sabbatho pag. 97.
 „& expresse Montacutius Episcopus, in
 „originum libro p. 396. Ubinam (inquit)
 „jubentur in Scripturis infantes bap-
 „tizi, aut in Coena Domini sub utra-
 „que specie communicantes participa-
 „re? de his possumus profiteri, nihil
 „tale docet Scriptura, hæc non præ-
 „dicat. Nonne merito metuendum
 „nobis est, ne ex consulto utriusque
 „elementi traditionem omiserint, ut
 „immani huic Sacrilegio in posteriori
 „libri hujus editione viam parent? 10.
 „in nostra liturgia reliquiæ panis con-
 „secrati operiendæ sunt corporali, &
 „mensa Dominica decoro tapete in-
 „struenda est: horum vero in Anglica
 „nulla prorsus mentio. Neque vox
 „*Corporale*, quæ lintea, quibus ele-
 „menta leguntur, significat, unquam
 „in Ecclesia audita ante natam trans-
 „substantiationem. 11. In Anglica li-
 „turgia universa fidelis populi eleemo-
 „syna pauperum ærario imponi jubetur;
 „at in nostra jubetur dividi, cujus al-
 „tera semissis cedit Presbytero. 12.
 „No-

„ster liber mentionem facit oblationis Sæc. XVII.
 „panis & vini, de qua in Anglico al- A.C. 1641.
 „tum silentium. 13. Noster panem
 „azymum rotundum probat, cum An-
 „glicus fermento & ordinario uti ju-
 „bet. 14. Anglicus liber jubet reli-
 „quias elementorum ad Curati ædes
 „deferri, easque pro ordinario & vul-
 „gari pane & vino habet: noster vult
 „reliquias illas ut sacras in ipso templo
 „consumi. 15. Quodsi elementa con-
 „secrata populo communicanti non suf-
 „fecerint, noster jubet alia de novo
 „consecrari; non sic Anglicus. 16. In
 „prima oratione Baptismi hæc senten-
 „tia exstat in libro hoc nobis obtruso,
 „fontem hunc baptismalem sanctifica; quæ
 „in Anglica deest. 17. Ibidem in
 „margine libri nostri jubetur aqua fon-
 „tis baptismalis singulis mensibus bis
 „renovari, & tum solenni verborum
 „formula consecrari: utrumque in An-
 „glico deest.

§. XIV.

*Anglorum, Scotorumque Præconum
 Judicium de novo Canonum libro.*

Cum Puritani nil ardentius percupe- *Salmon hist.*
 rent, quam ut Episcopale Regimen *d' Angl. t. 1.*
 in Presbyteriale converteretur, aliun- *Jæger. hist.*
 de autem probe prospicerent; quod *Eccl. p.628.*

M in 4

fco-